

VAŽNI ASPEKTI INSPEKCIJSKOG NAZORA PLOVILA S MOTRIŠTA NOVIH POREZNIH PROPISA

Important Aspects of Inspection Monitoring the Crafts Considering New Tax Regulations

Željko Dominis¹, dipl. ing. pomorskog prometa

Ministarstvo financija, Carinska Uprava, Carinarnica Dubrovnik, Hrvatska

E-mail: zeljko.dominis@du.t-com.hr

UDK 336.223 : 656.61

Sažetak

Posebni porez (trošarina) na plovila, sukladno Zakonu o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 139/97., 105/99., 55/00., 127/00., 107/01. i 95/04.), do 8. kolovoza 2009. plaćao se u fiksnom iznosu ovisno o duljini plovila, kada je stupio na snagu Zakon o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 94/09.). Tako su kriteriji za oporezivanje plovila bili izjednačeni s oporezivanjem osobnih automobila i motocikla, pa se porezna osnovica za sve naznačene proizvode od tada utvrđivala prema njihovoj vrijednosti. To znači da se posebni porez na osobne automobile i motocikle te na plovila i zrakoplove plaćao u fiksnom iznosu utvrđenome prema pripadnosti predmeta oporezivanja pojedinome od cjenovnih razreda (osnovica), koji su Zakonom prošireni dodavanjem povećanih vrijednosti i propisanog postotka na iznos vrijednosti (cijene) predmeta oporezivanja koji prelazi donju granicu određenoga cjenovnog razreda.

Važnost novina u Zakonu o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 21/10.), koji je stupio na snagu 15. veljače 2010., sastoje se u tome da se visina posebnoga poreza na osobne automobile i motocikle nije promijenila, ali je uvedena nova visina posebnog poreza na plovila i zrakoplove. Sukladno tim izmjenama posebni porez na plovila plaća se i dalje prema vrijednosti plovila, ali su uvedeni novi cjenovni razredi s drugačijom visinom posebnog poreza u odnosu prema osobnim automobilima i motociklima, čime se želi postići veći stupanj oporezivanja ekonomski snažnijih obveznika. To znači da bi kupci skup(lj)ih plovila i u relativnome i u apsolutnom iznosu, snosili veći porezni teret.

Ključne riječi: plovila, posebni porez, posebna uporaba, inspeksijski nadzor, gospodarska djelatnost, oznake brodice i imena jahta.

Summary

Specific tax (excise) on vessels consistent with the specific tax law on passenger cars, other motor vehicles, crafts and aircraft (NN no. 139/97,...) used to be paid in the fixed amount depending on the length of the craft until 8th August 2009. Then the law, about some changes of the law on passenger cars, other motor vehicles, crafts and aircrafts came into force (NN no. 94/09). So, since then the criteria of taxation the crafts were equalized with taxation the passenger cars and motorcycles and the tax base for the all mentioned products was defined considering their

¹ Željko Dominis, dipl. ing., Carinarnica Dubrovnik

(Iznesena stajališta osobna su autorova i ne odražavaju stajališta institucije u kojoj je zaposlen.)

values. That means that specific tax on passenger cars and motor cycles, crafts and aircrafts was paid in the fixed amount defined in accordance with belonging the items (to be taxed) to one particular price sections (base): There are extended by the stated law by adding the increased values and regulated percentage to the amount of value (price) of the item to be taxed which exceeds the lower limit of definite price section.

The importance of innovations in the law on supplementary law about specific taxes on passenger cars and other motor vehicle, crafts and aircrafts which came into force on 15th February 2010. consists of not changing the rate of specific tax on passenger cars and motorcycles, but a new specific tax rate on crafts and aircrafts was introduced. Following these changes, specific tax on crafts has been kept on paying according to the values of crafts, but new price sections have been introduced with different specific tax rate in relation to passenger cars and motorcycles. The aim of this is to achieve a higher rate of taxation of economically more powerful taxpayers. That means that buyers of (more) expensive crafts would bear the brunt of higher tax both in relative and absolute amount.

Key words: crafts, specific tax, special use, inspection monitoring, economy, vessels marks and yachts names.

UVOD / Introduction

Najvažnije izmjene i dopune Zakona o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 21/10.), koji je stupio na snagu 15. veljače 2010., odnose se na određene izmjene visine posebnog poreza pri oporezivanju novih i upotrebljivanih osobnih automobila i motocikla te plovila i zrakoplova propisanih člankom 6. Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 139/97., 105/99., 55/00., 127/00., 107/01., 95/04., 94/09 i 21/10.). Kriteriji oporezivanja plovila, kojih se porezna osnovica prije utvrđivala prema duljini plovila u metrima, bili su najprije Zakonom o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN, br. 94/09.), koji je bio stupio na snagu 9. kolovoza 2009., izjednačeni s oporezivanjem osobnih automobila i motocikla, pa se porezna osnovica za plovila utvrđivala prema njihovoj vrijednosti. To znači da se posebni porez plaćao u fiksnom iznosu utvrđeno prema pripadnosti predmeta oporezivanja pojedinome od cjenovnih razreda (osnovica). Naznačenim novim Zakonom o izmjeni i dopunama prethodnog Zakona (NN, br. 21/10.), visina posebnoga poreza na osobne automobile i motocikle se nije promijenila, ali je uvedena nova visina posebnog poreza na plovila i zrakoplove. Sukladno tim izmjenama posebni porez na plovila plaća se i dalje prema vrijednosti plovila, ali su uvedeni novi cjenovni razredi s drugačijom visinom posebnog poreza u odnosu prema osobnim automobilima i motociklima, čime se želi postići veći stupanj oporezivanja ekonomski snažnijih obveznika. To znači da bi kupci skup(lj)ih plovila i u relativnom i u apsolutnom iznosu, snosili veći porezni teret.

Zbog toga je razvidno da su, stupanjem na snagu ovog Zakona, pred ovlaštene carinske službenike stavljene još veće i teške zadaće pri njegovoj učinkovitoj provedbi jer se očekuje da tijekom inspekcijskih nadzora prepoznaju sve zloporabe, prikupe dostatne dokaze za to te utvrđene osnovane sumnje na zloporabu s plovilima procesuiraju i na taj način pridonesu punjenju Državnoga proračuna. Da bi se to ostvarilo, potrebno je temeljito poznavati ne samo predmetnu problematiku nego i sve druge propise, poglavito onih iz područja pomorstva, koji se odnose na nju, pa zato velika odgovornost upravo leži na carinskim službenicima koji provode inspekcijski nadzor. Kada se nakon obavljenih inspekcijskih nadzora utvrde nepravilnosti u uporabi plovila registriranih za gospodarske svrhe, valja pokrenuti odgovarajuće postupke za naplatu carinskoga duga i poreza. Jednako tako, ako su ostvarene sve zakonske pretpostavke, protiv vlasnika plovila treba pokrenuti i prekršajni postupak, koji provodi vijeće za prekršaje određene carinarnice.

Međutim, u praksi će to teško biti ostvarivo u opsegu kojim bi se opravdala svrha donesenih izmjena Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, pa time i zadovoljavajući priljev novca u Državni proračun - u prvom redu zbog neusklađenosti carinskih i poreznih propisa, s jedne, te pomorskih propisa, s druge strane.

UTVRĐIVANJE POREZNOG STATUSA PLOVILA / Defining the craft's tax status

Prigodom donošenja Zakona o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove iz nekih se medija moglo saznati kako su neki porezni savjetnici izrazili

i određene sumnje u njegovu učinkovitu provedbu, jer da nije uzeta u obzir spretnost naših građana u izbjegavanju poreznih i drugih propisa. Pa ako se takvi proizvodi kupuju za tvrtku ili registriranu djelatnost obrta ili samostalnog zanimanja, kupac ima pravo odbiti pretporez pa, što je važno kad su u pitanju plovila ako ih kupuje za obavljanje registrirane djelatnosti, ne plaća poseban porez. Nije ga plaćao do sada, neće ga plaćati ni nakon izmjene Zakona - naglašeno je. Istaknut je čak i primjer pekara koji je na obrt kupio jahtu kako bi prevezio kruh.

Međutim, ne može se ni jedno plovilo, pa tako ni jahta ni brodica, tek tako upisati na tvrtku ili obrt i ne platiti poseban porez – trošarinu, a porez na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV) prikazati kao pretporez. Kad netko upiše jahtu ili brodicu na tvrtku ili obrt, onda preuzima i određene obveze, koje u bilo kojoj carinsko-poreznoj kontroli mora i dokazati, a to su, u prvom redu, dvije:

1. da tom jahtom ili brodicom obavlja određenu gospodarsku djelatnost za koju je registrirana njegova tvrtka,
2. da se tom jahtom ili brodicom ne može koristiti za osobne potrebe, to jest za sport i razonodu, jer je Zakonom propisano da se trošarina plaća na plovilo - brod ili brodicu (jahtu) i čamac unutarne plovidbe koje služi za razonodu, sport ili rekreaciju.

Prema tome, pri utvrđivanju poreznoga statusa plovila, nastanka obveze i plaćanja carine i posebnoga poreza te eventualnog poreznoga oslobođenja, treba najprije utvrditi za što će se plovilo rabiti: za sport i razonodu ili za obavljanje registrirane gospodarske djelatnosti.

Kako je sukladno članku 3. stavku 1. točki 4. Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove predmet oporezivanja samo plovilo koje služi razonodi, športu ili rekreaciji, porezno oslobođenje od posebnoga poreza na plovilo vrijedi sve dok se određeno plovilo rabi za obavljanje registrirane djelatnosti. U trenutku prestanka takve djelatnosti nastaje obveza plaćanja posebnog poreza na plovilo.

U praksi su se najčešće plovilima konstrukcijski namijenjenima sportu i rekreaciji, koristi za gospodarsku djelatnost iznajmljivanja (*charter*). U tim okolnostima kada se plovila iznajmljuju drugim osobama za njihovu razonodu, sport ili rekreaciju, ne plaća se poseban porez, jer plovilo služi za obavljanje registrirane djelatnosti poreznog obveznika. Međutim, kada vlasnik takvo plovilo rabi za razonodu, sport ili rekreaciju, plaća se poseban porez. Posebni porez na plovilo plaća

posljednji vlasnik plovila koji ga je isporučio kupcu - novome vlasniku plovila radi uporabe za sport, razonodu i rekreaciju, a ne za obavljanje registrirane djelatnosti.

Oslobođenje od plaćanja posebnoga poreza na plovila vlasnik može ostvariti ne samo na temelju obavljanja registrirane djelatnosti iznajmljivanja plovila (*charter*) već i za bilo koju registriranu djelatnost na moru, primjerice gospodarski ribolov, akvakulturu, marikulturu, prijevoz putnika ili tereta (prijevoz građevnoga morskog pijeska, šljunka ili vode), ispitivanje mora i morskoga dna i slično.

POVOLJNIJE TARIFNO POSTUPANJE ZBOG UPORABE PLOVILA U POSEBNE SVRHE / *More acceptable change procedure because the use of vessel for specific purposes*

Pri razmatranju ove problematike treba razlikovati carinsko postupanje s plovilima kojima je odobren postupak posebne uporabe od navedenog poreznog oslobođenja. Povoljnije tarifno postupanje zbog uporabe robe u posebne svrhe propisano je u člancima 22. i 94. Carinskog zakona (NN, br. 78/99., 94/99., 117/99., 73/00., 92/01., 47/03., 140/05., 138/06. i 60/08.), člankom 206. Uredbe za provedbu Carinskog zakona (NN, 161/03., 69/06., 5/07. i 76/09.) člankom 4. posebne odredbe u dijelu II., pod toč. A. i B. Uredbe o Carinskoj tarifi za 2009. (NN, br. 140/08., 27/09. i 51/09.). Tim se odredbama propisuje da se određena plovila konstrukcijski namijenjena za sport ili razonodu puštaju u slobodan promet uz nultu carinsku stopu, s odobrenjem posebne uporabe ako su namijenjena obavljanju registrirane djelatnosti iznajmljivanja plovila (*charter*). Kada se tako uvezeno plovilo s odobrenjem posebne uporabe više ne upotrebljava za obavljanje registrirane djelatnosti iznajmljivanja (*charter*), nastaje obveza plaćanja carine. Tako se u praksi može dogoditi da je plovilo oslobođeno od plaćanja carine i posebnog poreza jer je namijenjeno obavljanju registrirane djelatnosti iznajmljivanja (*charter*). Međutim, ako korisnik takvo plovilo namjerava rabiti za neku drugu registriranu djelatnost na moru (npr. za prijevoz putnika) ili plovilo prodaje drugoj osobi za tu namjenu, nastaje carinski dug za plovilo, ali se i dalje ostvaruje pravo na oslobođenje od plaćanja posebnog poreza jer se njime ne koristi za sport i razonodu, nego za registriranu gospodarsku djelatnost. Međutim, prigodom donošenja odobrenja carinarnica treba voditi računa o konstrukcijskim karakteristikama plovila, jer je razvidno da se, primjerice, jedrilicom ili luksuznom jahtom ne može obavljati gospodarska djelatnost prijevoza putnika; to se može obavljati samo plovilima

konstrukcijski namijenjenima prijevozu i smještaju većeg broja putnika.

Na pitanje plaća li se poseban porez pri uvozu skutera za razonodu i rekreaciju na vodi koji se razvrstava u tarifnu oznaku 89039900 Carinske tarife, a primatelj robe - uvoznik uvozi plovilo za gospodarski ribolov, što je dokumentirao i ispravom o obavljanju gospodarske djelatnosti ribolova, Središnji ured Carinske uprave dao je mišljenje da se skuterima, prema izvedbi i namjeni, ne može koristiti za djelatnosti ribarstva, te bi se na skutere trebao obračunati i naplatiti poseban porez jer to nisu plovila pogodna za gospodarski ribolov. Prema tome ni pekar ne može registrirati jahtu na obrt kako bi prevozio kruh jer jahta nije plovilo pogodno za takav prijevoz, pa i za to treba obračunati i naplatiti poseban porez.

S obzirom da velik dio plovila služe razonodi, sportu ili rekreaciji, pri određivanju poreznoga statusa plovila, o plaćanju posebnog poreza ili poreznoga oslobođenja na temelju članka 7. stavka 4. Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, potrebno je ustanoviti sljedeće:

- je li plovilo namijenjeno obavljanju registrirane gospodarske djelatnosti (iznajmljivanja - *charter*, gospodarskog ribolova, prijevoza putnika, za potrebe obavljanje djelatnosti sportskoga kluba ili za neku drugu registriranu djelatnost na moru prema kojoj se plovilo smatra opremom za obavljanje te djelatnosti),
- je li vlasnik plovila – uvoznik, ili kupac, registriran za obavljanje djelatnosti za koje mu plovilo služi, što dokazuje izvodom iz registra trgovačkog suda ili potvrdom upravnog tijela ako se radi o obrtniku,
- može li se plovilo, s obzirom na vrstu i konstrukcijsku izvedbu, rabiti za obavljanje registrirane djelatnosti.

Dakle, s carinskoga i poreznog motrišta, kad su u pitanju plovila, obračun carine i poreza temelji se na namjeni, koja se utvrđuje ovisno o samoj konstrukciji plovila, ali jednako tako i o kategoriji poreznog obveznika. Ponekad se može raditi o različitim namjenama istih plovila jednake konstrukcijske izvedbe. Tako, kako je već naglašeno, vrlo se često plovila konstrukcijski namijenjena za sport i razonodu rabe u gospodarske svrhe za iznajmljivanje plovila (*charter*) (vidi sliku 3.).

U trenutku puštanja plovila u slobodan promet, njegovu namjenu carinski i porezni obveznik dokazuje ispravom o registraciji carinskoj deklaraciji. Naime, carinarnica utvrđuje smatra li se plovilo koje se uvozi opremom za obavljanje registrirane djelatnosti, pa sukladno donesenoj odluci, odobrava ili osporava pravo uvoza. Takav dokaz carinsko tijelo koje obavlja postupak uvoznog carinjenja plovila, uzima kao

činjenicu. Međutim, nakon puštanja plovila u slobodan promet, tako prihvaćena činjenica podložna je provjeri. Uporaba plovila u druge svrhe osim one zbog koje propisano spomenuto neplaćanje, očito je „izigravanje“ navedene namjene. Ako se tijekom inspekcijskog nadzora utvrdi da se plovila na koje carina i/ili poseban porez nisu plaćeni, upotrebljava u druge svrhe, mora se obračunati carina i/ili poseban porez, uz razliku PDV-a, visinu čega carinarnica utvrđuje svojim rješenjem.

U trenutku podnošenja carinske deklaracije poradi odobrenja puštanja robe u slobodan promet, porezna osnovica posebnog poreza za plovilo ne ovisi više, kao do sada, o duljini plovila u metrima, nego o njegovoj vrijednosti. Naime, sukladno članku 5., stavku 1. Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, porezna osnovica posebnog poreza jest prodajna cijena (a to je, u smislu Zakona, cijena bez poreza na dodanu vrijednost), ili pri uvozu, carinska vrijednost uvećana za iznos carine.

Osim carine i posebnog poreza u postupku puštanja plovila u slobodan promet, carinarnica koja provodi carinski postupak uvoznoga carinjenja, obračunava i naplaćuje i PDV, kojega poreznu osnovicu, sukladno članku 9. stavku 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN, br. 47/95., 106/96., 164/98., 105/99., 54/00., 73/00., 48/04., 82/04., 90/05., 76/07, 87/09. i 94/09. – dalje u tekstu: Zakon o PDV-u) čini carinska vrijednost utvrđena prema carinskim propisima, uvećana za carinu, posebne poreze i druge pristojbe što se naplaćuju u tom postupku. PDV, koji je obračunala i naplatila carinarnica pri uvozu, za poduzetnika, obveznika PDV-a, pretporez je nakon izvršenog plaćanja na račun Državnog proračuna sukladno odredbama članka 7. stavka 5. Zakona o PDV-u. Za ostale pravne i fizičke osobe koje nisu u sustavu PDV-a, plaćeni PDV ulazi u trošak nabave.

Kaznenim odredbama propisano je da će se novčano za prekršaj kazniti pravna ili fizička osoba ako plovilo – brod ili brodicu (jahtu) i čamac unutarnje plovidbe koji se uvoze ili isporučuju za obavljanje registrirane djelatnosti - prodaju, otuđi, dade drugome na uporabu ili upotrebljava u druge svrhe osim za registriranu djelatnost.

I upravo zbog toga velika je odgovornost na ovlaštenim carinskim inspektorima pri nadzoru plovila na moru. Osnovna pretpostavka za učinkovitu provedbu takva nadzora je prepoznati plovila namijenjena određenim gospodarskim djelatnostima, to jest razlikovati takva plovila od onih namijenjenih sportu i razonodi.

Sadašnji pomorski propisi su takvi da carinskim inspektorima omogućuju prepoznavanje većine brodica za obavljanje određene registrirane gospodarske

djelatnosti (zašto ne svih, autor je pojasnio u nastavku teksta), ali, nažalost, ne i jahta (dakle, uglavnom skupljih plovila), što će znatno utjecati na učinkovitost i konačne rezultate takvih inspekcijskih nadzora sukladno novim poreznim propisima, ako se ne usklade, te izmijene i dopune određeni pomorski propisi.

ODREĐIVANJE OZNAKE I IMENA BRODICE I JAHTA / *Defining the mark and name of boat and yacht*

Člankom 183. Pomorskog zakonika (NN, br. 181/04., 76/07. i 146/08.) propisano je da brodica upisana u očevidnik brodica mora imati oznaku, a može imati i ime, dok je člankom 206. istog zakona propisano da brod ili jahta upisana u hrvatski upisnik brodova ili jahta, osim tehničkog plovnog objekta, te broda ili jahte s privremenim upisnim listom, mora imati ime. Dva broda ili dvije jahte ne mogu imati isto ime, a dva tehnička plovna objekta i dva plutajuća objekta i dvije brodice istu oznaku. Rješenja o određivanju imena i oznaka brodova i jahta donosi Ministarstvo.

Posebno je važno da carinski službenici, sukladno odredbama Pravilnika o brodicama i jahtama (NN, br. 27/05., 57/06., 80/07., 3/08. i 18/09. – dalje u tekstu: Pravilnik) razlikuju oznake plovila namijenjenih za gospodarsku djelatnost od oznaka onih za sport i razonodu, to jest za osobne potrebe vlasnika. Najvažnije je znati da oznaku brodice (plovila od 2,5 do 12 m duljine) čine dva slova, koja označavaju ime luke upisa, i broj koji je redni broj upisa brodice u očevidnik brodica. Pritom se na plovilima za gospodarske namjene prvo ispisuje redni broj iz očevidnika, a nakon toga slovna oznaka imena luke upisa (slika 1.), dok na onima za osobne potrebe prvo dolazi slovna oznaka luke upisa u kojoj je sjedište lučke kapetanije ili ispostave u kojoj je brodica upisana, a zatim redni broj iz očevidnika brodica (slika 2.). Na taj se način odmah, posebno u neposrednoj kontroli plovila na moru, može utvrditi koje je plovilo registrirano za obavljanje jedne od gospodarskih djelatnosti na moru, a koje je registrirano za sport i razonodu. To je posebno važno i pri inspekcijskom nadzoru plovila puštenih u slobodan promet uz primjenu nulte stope carine i neplaćanje posebnog poreza, a radi uporabe u posebne svrhe², kako bi se onemogućile razne zloporabe takvim plovilima, brojno evidentirane u dosadašnjoj praksi primorskih carinarnica.

Na javnim brodicama prvo se piše slovna oznaka „RH“, zatim redni broj iz očevidnika brodica i slovna

² Institut posebne uporabe podrazumijeva stavljanje robe koja je puštena u slobodan promet uz smanjenu ili nultu stopu carine, u određenu posebnu namjenu neposredno od osobe kojoj je to odobreno.

oznaka imena luke upisa, koje su navedene u Dodatku 5., kao sastavnom dijelu Pravilnika, koji se nalazi u Privitku 1. Pravilnikom o načinu, uvjetima i postupku određivanja i vođenja evidencije imena i oznaka brodova i jahta (NN, br. 9/05.) propisan je način, uvjeti i postupak određivanja i vođenja evidencije imena brodova i jahta, odnosno oznaka tehničkih plovnih objekata.

Ribarske brodice koje imaju kormilarnicu (kabinu), moraju imati oznaku i na krovu brodice.

Oznaka brodice mora biti uredno ispisana različito od boje kojom je obojena brodica, a na ribarskim brodicama mora biti bijele ili crne boje. Ako brodica ima ime, ono mora biti čitljivo ispisano na brodici tako da ne ometa vidljivost oznake. Dva broda ili dvije jahte ne mogu imati isto ime, a dva objekta istu oznaku. Jahte upisane u hrvatski upisnik jahta mogu imati imena i na stranom jeziku, a ime se može sastojati od kratica riječi, te u dodatku imena mogu imati rimsku ili arapsku brojku, ali ne mogu imati ime koje je iz političkih, povijesnih i kulturnih razloga suprotno interesima Republike Hrvatske. Ime broda i jahte mora biti na objema stranama pramca i na krmi broda i jahte.

Oznaka objekta mora biti na objema stranama pramca, a ako objekt ima i ime, ono može biti ispisano samo na krmi. Luka upisa mora biti na krmi ispod imena broda i jahte, a na krmi objekta. Ako objekt uz oznaku ima i ime, luka upisa mora biti ispisana ispod imena. Ime, oznaka i luka upisa moraju biti čitljivo ispisani bojom vidljivo različito od boje broda, jahte ili objekta. Ime i luka i upisa broda i jahte s krstaškom krmom, moraju biti ispisani velikim slovima, tehničkim pismom na objema stranama krme. Veličine slova imena broda, jahte ili objekta mora biti u skladu s veličinom plovila, i iznosi najmanje 20 cm.

Veličina slova i brojeva iz oznake brodice mora iznositi najmanje 10 cm, te mora biti u razmjeru s veličinom brodice, dok veličina slova za glisere mora biti najmanje 20 cm, a za ribarske brodice najmanje 25 cm duljine i 4 cm širine.

U članku 40. stavku 3.a Pravilnika propisano je da veličina slova za glisere mora biti najmanje 20 cm, a za ribarske brodice najmanje 25 cm visine i 4 cm debljine linije.

SLOVNE OZNAKE LUKA UPISA (članak 39. stavak 5. Pravilnika) / *Letter marks of register part (article 39, subsection 5. Statues)*

U Dodatku 5. Pravilnika navedene su slovne oznake luka upisa:

Bakar BA	Mali Lošinj ML	Preko PR	Ston SN
Baška BŠ	Malinska MK	Primošten PŠ	Sućuraj SĆ
Biograd n/m BG	Makarska MA	Privlaka PV	Sumartin SM
Bol BO	Maslenica MC	Pula PU	Supetar SU
Božava BŽ	Metković MT	Punat PN	Susak SS
Cavtat CT	Milna MN	Rab RB	Sveti Juraj SJ
Cres CS	Mošć. Draga MD	Rabac RC	Šibenik ŠB
Crikvenica CK	Murter MU	Raša - Trget RŠ	Šilo ŠL
Dubrovnik DB	Nerezine NE	Rijeka RK	Tisno TI
Hvar HV	Novalja NV	Rogač RO	Trogir TG
Ist IT	Novi Vinodolski NO	Rogoznica RG	Trapanj TP
Jablanac JB	Novigrad (Zadar) NG	Rovinj RV	Trstenik TT
Jelsa JL	Novigrad (Pula) ND	Sali SA	Ubli - Lastovo UB
Karlobag KB	Omiš OŠ	Senj SE	Umag UM
Kaštela KŠ	Omišalj OM	Silba SL	Unije UN
Komiža KŽ	Opatija OP	Slano SO	Vela Luka VL
Korčula KO	Orebić OR	Sobra SR	Vis VS
Kraljevica KR	Pag PG	Split ST	Vodice VD
Krk KK	Ploče PL	Starigrad (Split) SG	Zadar ZD«
Lopar LO	Poreč PO	Starigrad (Zadar) SD	

KAKO U PROVEDBI INSPEKCIJSKOG NADZORA NA MORU PREPOZNATI JAHTE REGISTRIRANE ZA GOSPODARSKE NAMJENE? / *How to recognize, when carrying out the inspection monitoring at sea, yachts registered for economic purposes?*

Odgovor na ovo pitanje, prema sadašnjim pomorskim propisima, nažalost je negativan, jer, za razliku od brodice, jahte (plovila s više od 12 m duljine) nemaju oznaku, već samo ime, pa je zato veoma teško prigodom kontrole na moru razlikovati jahte registrirane za obavljanje gospodarske djelatnosti od registriranih za sport i razonodu, to jest za osobne potrebe vlasnika (slika 4.).

Osim toga, svaka se brodice samo na vlasnikov zahtjev može, umjesto u očevidnik brodice, upisati u upisnik jahti pa tako dobiti samo ime, a ne i oznaku, jer se tada na takvu brodicu u pogledu stvarnih prava primjenjuju odredbe koje se odnose na brodove i jahte.

Naime, člankom 190. stavkom 1. Pomorskog zakonika propisano je da vlasnik brodice za prijevoz putnika, brodice za sport i razonodu ili vlasnik brodice za prijevoz tereta - može zatražiti da se brodice upiše u upisnik brodova ili u upisnik jahta bez obzira na to udovoljava li kriterijima i definicijama propisanim člankom 5. stavkom 1. točkom 4. (kojim je propisano da je brod, osim ratnog

broda, plovni objekt namijenjen za plovidbu morem, kojega je duljina veća od 12 m, a bruto-tonaža veća od 15 ili je ovlašten prevoziti više od 12 putnika), ili točki 20. Pomorskog zakonika (kojim je propisano da je jahta jest plovni objekt za sport i razonodu, neovisno koristi li se njome za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a duljina joj je veća od 12 m i namijenjen je za dulji boravak na moru, te koji je pored posade ovlašten prevoziti ne više od 12 putnika) i da se, u tom slučaju, na takve plovne objekte u pogledu stvarnih prava primjenjuju odredbe koje se odnose na brodove i jahte. Također je propisano da se brodice briše iz očevidnika brodice ako se upiše u hrvatski upisnik jahta. Pri razmatranju ovoga pitanja svakako treba uzeti u obzir definicije jahte³ i brodice⁴ iz članka 5. Pomorskog zakonika.

³ Prema odredbama Pomorskog zakonika (članak 5. stavak 1. točka 20.) jahta je definirana kao plovni objekt za sport i razonodu, neovisno o tome služe li za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a duljina je veća od 12 m i koji je namijenjen za dulji boravak na moru, te uz posadu može prevoziti najviše 12 putnika, dok je strana jahta definirana kao plovni objekt za sport i razonodu koji ima stranu državnu pripadnost i koji se takvim smatra prema propisima države čiju državnu pripadnost ima.

⁴ Prema odredbama Pomorskog zakonika (članak 5. stavak 1. točka 20.), brodice je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem koji nije brod ili jahta, duljine veće od 2,5 m ili ukupne snage porivnih strojeva veće od 5 kW. Pojam „brodice“ ne obuhvaća plovila koja pripadaju drugom pomorskom objektu radi prikupljanja, spašavanja ili obavljanja radova, plovila namijenjena samo za natjecanja - kanue, kajake, gondole i pedaline, te daske za jedrenje i daske za jahanje na valovima.

Sukladno naznačenome, na našem moru ploviti će dakle i određeni broj plovila koja se po definiciji smatraju brodicama, ali neće imati propisanu oznaku za brodice jer su, na zahtjev vlasnika, upisana u upisnih brodova ili jahta pa su tako dobila samo ime, a ne i oznaku.

Nad takvim brodicama, kao i nad svim jahtama na našem moru upisanima u hrvatske upisnike brodova ili jahta, veoma je teško provoditi inspekcijski nadzor i kontrolu, dok je takav nadzor relativno lak i moguć za većinu brodica upravo zbog činjenice da se oznake brodica registriranih za obavljanje gospodarske djelatnosti razlikuju od oznaka brodica registriranih za sport i razonodu, to jest za vlasnikove osobne potrebe, što kod jahta (pa čak i nekih brodica) nije tako.

Na slici 1. prikazana je brodica registrirana za sport i razonodu, to jest za osobne potrebe vlasnika, a na slici 2. identična brodica registrirana za obavljanje

gospodarske djelatnosti. Usporedbom tih dviju slika uočljiva je razlika u oznakama.

Također, na slici 3. su plovila na vezu u marini, konstrukcijski potpuno identična, od kojih je plovilo oznake 9199 DB registrirano za obavljanje gospodarske djelatnosti, a plovilo oznake ST 7202 registrirano za sport i razonodu, to jest za osobne potrebe vlasnika.

Međutim, kako i na koji način znati je li luksuzna jahta prikazana na slici 4. registrirana za određenu gospodarsku djelatnost ili pak za sport i razonodu, to jest za osobne potrebe vlasnika - kad ima samo ime?

Odgovor na postavljeno pitanje, nažalost, glasi da je veoma teško, gotovo nemoguće samo na temelju imena prepoznati je li neka jahta registrirana za obavljanje gospodarske djelatnosti ili je registrirana za sport i razonodu, a što je moguće kad je u pitanju brodica.

Slika 1.
Figure 1.

Slika 2.
Figure 2.

Slika 3.
Figure 3.

Slika 4.
Figure 4.

PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA POMORSKIH PROPISA / *Proposal of maritime regulations amendments*

Da bi se ostvarila i ispunila očekivanja u provedbi novoga Zakona o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove kako bi se prihodi Državnog proračuna na godišnjoj razini znatno povećali, prema autorovu mišljenju potrebno je žurno donijeti izmjene i dopune određenih pomorskih propisa.

Kako je Zakonom o izmjenama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, oporezivanje plovila i zrakoplova izjednačeno s oporezivanjem osobnih automobila i motocikla, na sličan bi način trebalo i u pomorskim propisima, u dijelu koji se odnosi na upis, izjednačiti brodice i jahte tako da i jahte, jednako kao i brodice, imaju oznaku i ime. Time bi se u potpunosti riješilo pitanje kako u provedbi inspekcijskog nadzora na moru prepoznati jahte registrirane za gospodarske namjene, čime bi se učinkovitost inspekcijskih nadzora na moru sa sadašnje relativno niske razine podigla na zavidnu razinu, što bi rezultiralo znatno boljim punjenjem Državnoga proračuna.

U tom smislu autor predlaže sljedeće izmjene i dopune postojećih propisa:

Izmjene i dopune Pomorskog zakonika / *Maritime code amendments*

Člankom 183. stavkom 1. Pomorskog zakonika propisano je da brod, osim tehničkog plovnog objekta, ili jahta upisana u hrvatski upisnik brodova ili jahta, te brod ili jahta kojoj je izdan privremeni upisni list - mora imati ime, a ribarski brod mora imati i oznaku.

Navedeni stavak, prema autorovu mišljenju, potrebno je izmijeniti na sljedeći način:

„(1) Brod, osim tehničkog plovnog objekta, i brod kojem je izdan privremeni upisni list mora imati ime, a ribarski brod mora imati i oznaku. Jahta upisana u hrvatski upisnik brodova ili jahta, te jahta kojoj je izdan privremeni upisni list, mora imati oznaku i ime.“

Potrebno je i stavak 3. navedenog članka koji glasi: „Dva broda ili jahte ne mogu imati isto ime, a dva tehnička plovna objekta, dva plutajuća objekta, dvije brodice ili dva ribarska broda ne mogu imati istu oznaku“, izmijeniti na sljedeći način:

„(3) Dva broda ne mogu imati isto ime, dvije jahte ne mogu imati istu oznaku i/ili ime, a dva tehnička plovna objekta, dva plutajuća objekta, dvije brodice ili dva ribarska broda - ne mogu imati istu oznaku.“

Izmjene i dopune Pravilnika / *Statutes amendments*

U Pravilniku u glavi VII. „Određivanje oznake i imena“ potrebno je izmijeniti članak 38. na ovaj način:

„Članak 38.

- (1) Jahta upisana u upisnik brodova ili jahti mora imati oznaku i ime.
- (2) Brodica upisana u očevidnik brodice mora imati oznaku, a može imati i ime.
- (3) Ime jahte i brodice određuje vlasnik brodice.
- (4) Zabranjena je plovidba brodice upisane u očevidnik brodice ako nema oznake.
- (5) Zabranjena je plovidba jahte upisane u upisnik brodova ili jahti, ako nema oznake i imena.

Članak 39.

- (1) Oznaku brodice čine dva slova koja označavaju ime luke upisa i broj koji označava redni broj pod kojim je brodice upisana u očevidnik brodice.
- (2) Na brodicama za osobne potrebe oznaka se brodice ispisuje tako da se prvo ispiše slovna oznaka luke upisa u kojoj je sjedište lučke kapetanije ili ispostave kod koje je brodice upisana, a nakon toga redni broj iz očevidnika brodice.
- (3) Na brodicama za gospodarske namjene oznaka se brodice ispisuje tako da se prvo ispiše redni broj iz očevidnika brodice, a nakon toga slovna oznaka imena luke upisa.
- (4) Na javnim brodicama oznaka se brodice ispisuje tako da se prvo ispiše slovna oznaka »RH«, zatim redni broj iz očevidnika brodice, pa slovna oznaka imena luke upisa.
- (5) Oznaku jahte čine dva slova koja označavaju ime luke upisa i broj koji označava redni broj pod kojim je brodice upisana u očevidnik brodice.
- (6) Na jahtama za osobne potrebe oznaka se ispisuje tako da se prvo ispiše slovna oznaka luke upisa u kojoj je sjedište lučke kapetanije ili ispostave kod koje je jahta upisana, a nakon toga redni broj iz očevidnika brodice.
- (7) Na jahtama za gospodarske namjene oznaka se ispisuje tako da se prvo ispiše redni broj iz upisnika, a nakon toga slovna oznaka imena luke upisa.
- (8) Slovnice oznake luka upisa daju se u Dodatku 5., koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.“

Izmjene i dopune Pravilnika o načinu, uvjetima i postupku određivanja i vođenja evidencije imena i oznaka brodova i jahti / *Statutes amendments about conditions and procedure of defining and registering the names and marks of vessels and yachts*

Pravilnik o načinu, uvjetima i postupku određivanja i vođenja evidencije imena i oznaka brodova i jahti potrebno je odgovarajuće izmijeniti i dopuniti tako da se njime propiše način, uvjeti i postupak određivanja i vođenja evidencije imena brodova, te oznaka jahti i tehničkih plovnih objekata.

Na predloženi način u potpunosti bi se omogućilo raspoznavanje svih plovila namijenjenih za sport i razonodu, to jest za osobne potrebe vlasnika od plovila namijenjenih gospodarskom iskorištavanju, što bi, prema autorovu mišljenju, pridonijelo znatno boljoj učinkovitosti inspeksijskih nadzora na moru, te prepoznavanju i otkrivanju svih zloporaba u svezi s plovilima nautičkog turizma.

ZAKLJUČAK / Conclusion

Stupanjem na snagu novih poreznih propisa, pred ovlaštene carinske službenike stavljene su velike zadaće pri djelotvornoj i učinkovitoj provedbi u praksi. Naime, od carinskih inspektora koji provode inspeksijski nadzor plovila na moru očekuje da prepoznaju sve zloporabe, prikupe dostatno dokaza te sve utvrđene osnovane sumnje na zloporabu procesuiraju i na taj način osiguraju odgovarajuće punjenje Državnoga proračuna.

Pretpostavka za ostvarenje toga cilja u prvom je redu u potrebi temeljitog poznavanja ne samo carinsko-poreznih propisa nego i svih drugih propisa, poglavito onih iz područja pomorstva.

Najvažnije je pritom znati da oznaku brodice čine dva slova koja označavaju ime luke upisa i broj koji označava redni broj pod kojim je brodice upisana u očevidnik brodice. Zatim da se na brodicama za osobne potrebe prvo ispisuje slovna oznaka luke upisa u kojoj je sjedište lučke kapetanije ili ispostave gdje je brodice upisana, a nakon toga redni broj iz očevidnika brodice, dok na brodicama za gospodarske namjene prvo dolazi redni broj iz očevidnika, a nakon toga slovna oznaka imena luke upisa.

Nažalost, prema postojećim pomorskim propisima jahte nemaju oznaku, već samo ime, pa je to razlogom da je vrlo teško pri inspeksijskom nadzoru na moru razlikovati jahte registrirane za gospodarske namjene od onih za sport i razonodu.

U svim takvim okolnostima kada se nakon inspeksijskih nadzora utvrde nepravilnosti u uporabi plovila registriranih za gospodarske svrhe, odnosno plovila kojima je prigodom puštanja u slobodan promet odobreno povoljnije tarifno postupanje zbog posebne uporabe - potrebno je pokrenuti postupke za naplatu carinskog duga i poreza. Jednako tako, ako su ostvarene sve zakonske pretpostavke, protiv vlasnika plovila potrebno je pokrenuti i prekršajni postupak.

LITERATURA / References

- Dominis, Ž., „Nautički turizam s carinskog motrišta“, Carinski vjesnik, br. 9/1999.
- Dominis, Ž., „Plovila nautičkog turizma u carinskom postupku“, Carinski vjesnik, br. 8/2000.
- Dominis, Ž., „Privremeni uvoz plovila nautičkog turizma u svrhu iznajmljivanja“, Računovodstvo, revizija i financije, br. 4/2001.
- Dominis, Ž., „Ovlasti carinskih službenika u obavljanju poslova carinskih i trošarinskih provjera“, Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/2001.
- Dominis, Ž., „Crni charter u hrvatskom nautičkom turizmu“, Naše more, br. 49(1-2)/2002.
- Dominis, Ž., „Postupak inspeksijskog nadzora proizvoda čiji se promet oporezuje posebnim porezima“, Računovodstvo i financije, br. 7/2002.
- Dominis, Ž., „Inspeksijski nadzor trošarinskih obveznika“, Carinski vjesnik, br. 5/2002.
- Dominis, Ž., „Jesu li neki brodovi u lancu crnog chartera?“, Carinski vjesnik, br. 7/2002.
- Dominis, Ž., „Ovlasti carinskih službenika u postupku obavljanja nadzora nad posebnim porezima - I. i II. dio“, Informator, br. 5003 i 5004/2002.
- Dominis, Ž., „Novi Pomorski zakonik s motrišta carinskoga i poreznog prava“, Carinski vjesnik, br. 2/2005.
- Dominis, Ž., „Nautički turizam i novi propisi - I. i II. dio“, Informator, br. 5153/2005. i br. 5155/2005
- Dominis, Ž., „Novine u pomorskom pravu I. dio - male stranice »Informatora«“, Novi Informator, br. 5355, 5360, 5361, 5366, 5367, 5368 i 5370/2005.
- Dominis, Ž., „Novi Pomorski zakonik i nezakonito iskorištavanje brodova“, Računovodstvo i financije, br. 2/2005.
- Dominis, Ž., „Aktualnosti u carinskom i deviznom poslovanju“, Seminarski materijal „TEB“ - Poslovno savjetovanje, Opatija, 2005.
- Dominis, Ž., „Novine u Pravilniku o brodicama i jahtama“, Carinski vjesnik, br. 10/2006.

Dominis, Ž. „Informacije za poduzetnike koji uvoze plovila“, Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/2006.

Dominis, Ž., „Plovila u sustavu gospodarskoga iskorištavanja“ (62-71), Naše more, br. 54(1-2)/2007.).

Dominis, Ž., „Kako spriječiti moguće zloporabe plovila uvezenih ili isporučenih za obavljanje registrirane gospodarske djelatnosti?“, Carinski vjesnik, br. 11/2009.

Marinović, Ž., „Novosti u oporezivanju osobnih automobila, motocikala, plovila i zrakoplova“, Carinski vjesnik, br. 10/2009.

Šeničnjak, S., „Postupak posebne uporabe Europske unije i Republike Hrvatske i osobitosti chartera u Republici Hrvatskoj“, Carinski vjesnik 6/2009.

Rukopis primljen: 27. 10. 2009.

